

ERHAN ALTUNAY

KELT VE GERMEN PAGANİZMİ

DESTEK YAYINLARI: 1077
ARAŞTIRMA: 255

ERHAN ALTUNAY / KELT VE GERMEN PAGANİZMİ

Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü,
yayınevinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

İmtiyaz Sahibi: Yelda Cumalıoğlu
Genel Yayın Yönetmeni: Ertürk Akşun
Yayın Koordinatörü: Özlem Esmergül
Editör: Özlem Esmergül
Son Okuma: Devrim Yalkut
Kapak Tasarım: İlknur Muştı
Sayfa Düzeni: Cansu Poroy
Sosyal Medya-Grafik: Tuğçe Budak - Mesud Topal

Destek Yayınları: Mart 2019 (3.000 Adet)
4. Baskı: Haziran 2020
Yayıncı Sertifika No. 13226

ISBN 978-605-311-562-5

© Destek Yayınları
Abdi İpekçi Caddesi No. 31/5 Nişantaşı/İstanbul
Tel. (0) 212 252 22 42
Faks: (0) 212 252 22 43
www.destekdukan.com
info@destekyayinlari.com
facebook.com/DestekYayinevi
twitter.com/destekyayinlari
instagram.com/destekyayinlari
www.destekmedyagrubu.com

Deniz Ofset – Nazlı Koçak
Sertifika No. 40200
Maltepe Mahallesi
Hastane Yolu Sokak No. 1/6
Zeytinburnu / İstanbul

ERHAN ALTUNAY

KELT VE GERMEN PAGANİZMİ

İÇİNDEKİLER

I. BÖLÜM

KELT PAGANİZMİ	11
KELT ÖNCESİ	13
GALYA	14
İNGİLTERE.....	14
İRLANDA	15
MEGALİT KÜLTÜRÜ	16
Galya Menhir ve Dolmenleri.....	17
İngiltere Menhir ve Dolmenleri.....	18
İrlanda Menhir ve Dolmenleri	20
Malta Menhir ve Dolmenleri	21
Türkiye Menhir ve Dolmenleri.....	23
MEGALİTLERİN KÖKENİ HAKKINDA	
TARTIŞMALAR	25

II. BÖLÜM

KELTLERİN TARİHİ	29
GALYA KELTLERİ-GALYALILAR	37
Galya Paganizmi.....	44

GALLO-ROMAN ÇAĞI

ANTROPOMORF/İNSAN BİÇİMLİ TANRILAR 59

ADA KELTLERİ

Büyük Britanya ve İrlanda 73

ADA KELTLERİNİN İNANÇLARI 75

KELT BAYRAMLARI 78

TANRILAR VE TANRIÇALAR DÜNYASI 79

Dagda 80

Lugh 81

Nuadu 83

Ogma 84

Goibniu, Luchta, Greidhne 84

Manannán 85

Bron 85

Aengus/Oengus 86

TANRIÇALAR

Ana Tanrıça 86

Sulis 88

Covetina 89

Aine 89

Brigit 90

Brigid/Brigantia 91

SAVAŞ VE EGEMENLİK TANRIÇALARI 91

Medb 93

Macha, Badbh, Morrigan 93

<i>Eriu, Banbha, Fodla</i>	95
<i>Anu, Boann, Etáin</i>	95
ÖTEKİ DÜNYA TANRIÇALARI	96
İNGİLTERE'DE ROMA DÖNEMİ İNANÇLARI	97
İRLANDA EFSANELERİ	100
<i>İlk İstilacılardan Keltlere: Leabhar Gabala</i>	101
Ulster Efsanesi	107
<i>Efsanenin Konusu</i>	108
Ulster Efsanesi ve Kutsal Kral	115
Finn ve Ossian Efsanesi	119
Tuán Mac Cairill'in Öyküsü	121
YOLCULUK ÖYKÜLERİ	
Bran	125
Brian	126
GALLER EFSANELERİ-MABINOGION	127
Mabinogi	129
Culhwch ve Olwen	133
Gwion Bach ve Taliesin Öyküleri	135
DRUİDLER	137
Druid Öğretisinde Kutsal Yerler	146
Druid Öğretisinde Ağaç Kültü	148
Ogam	149
Druidesler	150
Bardlar	151
Druidler Hakkında Son Söz	153

KELTLERDE KADIN	154
KELT PERİ EFSANELERİ	156
GÜNÜMÜZDE KELT PAGANİZMİ.....	161
Witta	163
ANADOLU'DA KELTLER: GALATLAR	163
KAYNAKÇA.....	171
 III. BÖLÜM	
KUZEY İNANÇLARI	181
GERMEN PAGANİZMİ	181
GERMENLER KİMLERDİR?.....	181
İSKANDİNAVYA.....	185
VİKİNGLER.....	188
GERMEN İNANÇLARI VE PAGANİZMİ	194
TANRILARIN VE EVREN'İN DOĞUŞU	204
TANRILAR VE TANRIÇALAR	
Wodan/Odin	210
Loki ve Balder	213
Thor/Donar.....	216
Tyr	218
Heimdall	219
Njörd/Skadi	219
Frey/Freyr	220
Freya.....	221

Frigg/Frija.....	222
Nerthus.....	223
Ostara.....	223
Gefion/Gefinn.....	223
Bragi, Hermodur ve İdun	224
Hermodour	225
Hulda/Holda ve Hel	225
GERMEN MİTLERİ.....	225
RUN'LAR VE GERMEN EZOTERİZMİ	229
KUZEY TOPLUMLARINDA KEHANET	235
GERMEN KUTSAL TAKVİMİ.....	237
SAGALAR.....	238
GERMEN DESTANLARI	242
BEOWULF	242
NİBELUNGEN DESTANI (NIBELUNGENLIED).....	245
<i>Destanın Konusu</i>	247
BALTİK BÖLGESİ VE SLAV TOPLULUKLARI.....	258
GÜNÜMÜZDE KUZEY PAGANİZMİ-ASATRU	267
KAYNAKÇA.....	269

I. BÖLÜM

KELT PAGANİZMİ

Avrupa'da, özellikle Kelt bölgelerinde, Kelt kültürüne dönüş, Rönesans sonrasında başlamış ve 19. yüzyılda doruk noktasına ulaşmıştır. Başta Wicca olmak üzere birçok neo-pagan akımı da Kelt kültüründen etkilenmiştir. Öte yandan neo-paganizm içindeki en önemli kutsal günlerin, Kelt kültüründen geliyor olması bile, Kelt kültürü üzerinde önemle durmayı gerektirir.

“Paganizm” denince Kelt paganizmine büyük bir ilgi vardır ülkemizde de. Anadolu'nun bir Kelt yerleşimi olduğunu bilmeyenler bile, Kelt kültürüne büyük ilgi duymaktadırlar.

Kelt paganizmi Anadolu topraklarına gerçekten de hiç yabancı değildir ve Trakya'dan Anadolu içlerine kadar birçok bölgede var olmuş, gerek maddi kalıntıları gerek inanç kalıntılarını Anadolu insanının üzerinde bırakmıştır. Bu nedenle Kelt kültürü, kaynak azlığına rağmen, çok iyi bilinmelidir.

Kelt kültürünü ve Kelt paganizmini etraflıca incelemek, paganizmin anlaşılmasına da katkıda bulunacaktır.

Kelt halkları her zaman Avrupa'nın atası olarak anılmışlardır. Avrupa da, Avrupa Birliği ile kendine bir köken arayışına girdiğinde Kelt halklarına sarılmıştır. Oysa Kelt adı verilen topluluklar hiçbir zaman birlik oluşturmamışlar, Avrupa'dan Ukrayna'ya, Anadolu'ya kadar birçok coğrafyada dağınık bir biçimde var olmuşlar ve en önemlisi sanıldığı gibi Avrupa'nın atası olmamışlardır.

Önceleri Julius Cæsar (Sezar) ve Roma yazarları tarafından incelenen Kelt kültürü zamanla birçok araştırmacının dikkatini çekmiştir. Bir Kelt ırkından bahsedemiyor olmamıza rağmen, günümüze kadar yaşayan bir “Kelt Kültürü”nden söz edilmektedir. On dokuzuncu yüzyılda abartılmış olsa da Kelt inançları tarih boyunca takip edilebilir. Özellikle yirminci yüzyılın sonunda, Avrupa Birliği fikrinin de etkisiyle, Avrupa’nın kendine yeni bir geçmiş ve mitoloji yaratma isteğiyle “Kelt müziği” ve “Kelt Tanrıları” popüler olmuş olsa da bunun sonradan yaratılan bir tarih olduğunu unutmamak gerekir.

Gerçek Kelt kültürü ile ilgili elimizde ancak Roma ya da Hıristiyan yazarların tanıklıkları ya da Hıristiyanlaşmış Kelt efsaneleri vardır. Ancak bunların yardımıyla tarih içinde bir yapı oluşturabilmekteyiz.

Özellikle on dokuzuncu yüzyıldan sonra ortaya çıkan bu Kelt akımları aslında bir “Saf Avrupa” imajının da parçalarıdır. Avrupa’nın düşünsel idealine bir katkı olarak hazırlanan Kelt imajı zamanla film endüstrisinin de katkısı ile Avrupa’nın büyük bölümünde “köken” olarak kabul edilmiştir.

Dolayısıyla “yaratılan” Kelt Hıristiyanlığı da şövalye idealleriyle birleşmiş, bu motifler birçok tarikat tarafından da kullanılmıştır.

Rouvière’in (2010), Fransa’da yaratılan Galya kökenleri hakkında yazdıkları da bu konuda oldukça önemlidir:

“Galya kökenleri miti XVI. yüzyıl başında, Kutsal Roma Cermen İmparatorluğu’na inanılmadığı ve tek siyasal gücün devlet oluşturabilmiş ulusların elinde toplandığı bir ortamda yaratılmıştır. Fransız hukukçuları ‘gent gallicque’in ‘ilk evlat’ olduğunu kanıtlamak amacıyla Galya kralları Eski Ahit soyağaçlarını Avrupa halklarının ortak atası Nuh’a kadar götürürler. Mit, ülkeyi oluşturan etnileri birbirine bağlamayı, aynı

atalardan geldiklerini iddia etmeyen komşulardan farklılaşmayı ve Valois ulusçu taleplerini desteklemeyi sağlar.

XVIII. yüzyılda Boulainvilliers kontu monarşi iktidarına karşı feodal iktidarı meşrulaştırmak için köleliğe düşürülmüş Galya-Roma halkının mirasçısı olan orta tabakaya karşı Fransız soylularının Frank kökeni tezini ortaya atmıştır. 1789'dan sonra bu teori, halkın zorbalardan intikam almak istemesini haklı göstermek amacıyla tersine çevrilmiştir. Dolayısıyla bütün XIX. yüzyıl boyunca 'Galya' sözcüğü, 'soylu', 'aristokrat', 'ayrıcalıklı' karşıtı olarak 'halk', 'yurttaş' sözcükleriyle eşanlamlı tutulmuştur. Galya miti, yeni iktidara bundan böyle hanedanla ilişkili olmayan ulusal ve halkçı, ilerici bir alternatif sunar."

Galya bu bağlamda her zaman politika ve propaganda vasıtası olarak bir alternatiftir. De Gaulle zamanında "Direniş" için de propaganda malzemesi olan Galya, son dönemlerde de Fransız ulusçuluğunun simgesi olmuştur.

Avrupa Birliği mitinin zaman içinde çökmesi de ulusal akımları kuvvetlendirecek farklı "Kelt" mitleri yaratacaktır diye de düşünmek yanlış olmasa gerek.

KELT ÖNCESİ

Keltlerin en önemli yerleşim yerlerinden Galya ve Britanya Adaları'nın tarihine baktığımızda buraların en eski halklarının Keltler olmadığını, Keltlerin buralara sonradan geldiğini görüyoruz.

Keltlerin yerleşmelerinden önce, Galya ve adalarda neolitik çağlara tarihlenen bir kültür vardı. Bu topluluklar tarımı biliyordu, madenleri işliyorlardı ve değişik ölü gömme âdetlerine sahiptiler.

GALYA

Galya bölgesinde ilk yerleşimler, en eski dönemlere kadar tarihlenmektedir. MÖ 15500'lere tarihlenen Lascaux Mağarası yerleşimi bu civardaki en ünlü prehistorik alandır.

Yine bu bölgede bulunan Tanrıça heykelticikleri de prehistorik dönemlerde gelişmiş bir kültüre işaret etmektedir. Tabii ki Tanrıça kültünün eskiliği de bu kültürün en önemli özelliğidir.

Fransa'da en eski şehir kalıntıları ise MÖ 4650 yılına tarihlenmektedir. Rhône Vadisi'nde bulunan bu kültürün tarımı bildikleri ve ilk tahılları ektikleri bilinmektedir. Neolitik döneme geçişte önemli bir kültür olan bu kültürde el araçları ve seramik de kullanılmaktadır.

İleride inceleyeceğimiz megalitlerin ilk örnekleri de bu döneme tarihlenmektedir.

Galya'da Bronz Çağı'na ait önemli buluntular ve silahlar da ele geçirilmiştir. Ölülerini tümülüslerle gömen bu halklar, Keltler buraya geldiklerinde bu bölgede var olan halklardır. Özellikle Bronz Çağı'nın üçüncü döneminde (MÖ 1600-1300) tümülüsler çoğalmıştır.

İNGİLTERE

Britanya'da Alt Paleolitik dönemden beri insan varlığı bilinmektedir.

Adada Neolitik döneme geçiş MÖ 4500 yıllarına tarihlenmektedir. Şehirler bu dönemde birbirlerinden uzak olsalar da benzer kültür öğeleri göstermektedirler.

Bu dönemde ölü gömme âdetleri, tepeciklerden Dolmenlere doğru bir gelişim göstermişti. Ayrıca ilk megalitik yapılar da ortaya çıkmıştı.

Geç Neolitik-Erken Bronz Çağı dönemleri (MÖ 3370-2680) megalitlerin çoğaldıkları dönemdir.

Bu dönem içinde Wessex kültürü dediğimiz Güney İngiltere kültüründe, iki önemli yapı, dünyanın en büyük tümülüslerinden biri olan Sillbury Hill ve Stonehenge inşa edilmiştir. Bu döneme ait çok önemli metal eserler de bulunmuştur.

Bronz Çağı'nın sonlarına doğru adada Kelt istilaları da başlamıştır.

İRLANDA

İrlanda ile Britanya arasında tarihöncesi dönemlere ait bir bağ tam olarak ortaya konulamadığı için İrlanda tarihini ayrı incelemekte fayda vardır.

İrlanda'nın tarihöncesi yerleşimleri birkaç kalıntı dışında, daha tam olarak ortaya çıkarılamamıştır. Ancak Neolitik döneme ait bulgular ele geçirilmiştir.

İrlanda'ya ilk insan ayağının Neolitik buluntuların tarihinden 4000-5000 önce bastığı düşünülmektedir. Bu da bu bölgede Buzul Çağı'nın sonu olan MÖ 11000 yılından önce olamaz.

Mezolitik dönem ait kazılar da İrlanda'da bu döneme ait toplulukların izlerini vermiştir. Özellikle Mount Sandel'de yapılan kazılar burada MÖ 7010-MÖ 6490 yılları arasında tarihlenen buluntuların ortaya çıkmasını sağlamıştır.

İrlanda'nın Kelt öncesi dönemlerinden en önemlisi kuşkusuz ilk Menhir ve Dolmenlerin de ortaya çıktığı neolitik dönemdir. Bu döneme ait oldukça buluntu ve megalit tespit edilmiştir. Yaklaşık dördüncü bin yılda başlayan bu dönemde ayrıca tarım da gelişmeye başlamıştır.

Newgrange'da yapılan kazılar, burada MÖ 2100-1925 tarihleri arasına tarihlenen bir başka kültürün varlığını ortaya

koymuştur. Metal kullanımının başlamasıyla da buranın Bronz Çağı'na geçmiş olduğunu ortaya koymuştur.

Geç Bronz Çağı kùltürü İrlanda'da metal işlemeciliğinin ve sanatının doruğa çıktığı devir olmuştur. Yaklaşık, MÖ 1800-MÖ 800 yılları arasında süren bu dönemden birçok eser de günümüze ulaşmıştır.

İrlanda'da Demir ağı aynı zamanda ilk Kelt topluluklarının da gelişine denk düşmektedir. Bu devirden kalan yerleşim kalıntıları ve ritüel kalıntıları oldukça zengindir.

MEGALİT KÜLTÜRÜ

Megalit, Yunancada “büyük taş” anlamına gelen ifadeden türetilmiştir. Avrupa ve Asya'nın ve Ortadoğu'nun çeşitli yerlerinde bulunan Menhir ya da Dolmen diye adlandırılan çeşitli anıt taşlarını belirtmekte kullanılır.

Dolmenler: Briton dilinde “men” (taş) kelimesinden gelmektedir. Tanım olarak dikey taşlar üzerinde duran bir veya birkaç yatay taş blokundan meydana gelen anıttır (Larousse). Yapılan kazılar Dolmenlerin aslında kum ve toprak örtülü tümölüslerin mezar odalarının taş yapıları olduğunu, ve ancak zamanla bu yapıların kaldığını ortaya koymuştur.

Menhir: (Etimoloji: men.) Dik bir taştan meydana gelmiş anıt. Menhirlerin ne amaçla dikilmiş olduğu tam olarak saptanmamakla birlikte kùlt yapıları olduğuna kesin gözölle bakılmaktadır. Çeřitli geometrik figürler oluşturacak şekilde dizilmiş Menhirlere de rastlanmıştır. (3-4 km boyunca uzanıp otuz sıra meydana getiren ve 2935 Menhir'den oluşan Karnak Menhiri.) Dairesel dizilmiş Menhirlere Kromlek (Chromlech) adı da verilir.

Menhir tapımlarının Ortaçağ'da da sürdüğünü, Charlemagne'ın 789'da ağaç, su kaynakları tapımı ile birlikte taş tapımını da yasakladığını görüyoruz.

Menhirler ve Dolmenler, Türkiye de dahil, Avrupa'nın birçok yerinde göze çarpmaktadır. Menhirlere ve Dolmenlere Kafkasya'da, Akdeniz bölgesinde, Filistin ve Ürdün'de, hatta Afrika'da ve özellikle de Senegal'de dahi rastlanmaktadır. Menhir ve Dolmenlerin dünya üzerindeki önemli merkezlerine bakmakta fayda vardır.

Galya Menhir ve Dolmenleri

Galya da tahmin edileceği gibi Menhir ve Dolmen bakımından zengindir.

Galya Menhirleri denince kuşkusuz en tanınmış Carnac'tır. Hint-Avrupa öncesi dilde "carr" taş demektir. Bröton dilinde Kerrec olarak adlandıran bu yerin adı da "carr" kökünden gelmektedir.

Carnac

Carnac 194 taş eser grubundan meydana gelmiştir. Binlerce Menhir'in sıralı şekilde yerleştirilmesinden oluşmuştur.

Carnac dışında da Galya bölgesinde birçok megalit alanı vardır.

İngiltere Menhir ve Dolmenleri

İngiltere Dolmen ve Menhir bakımından oldukça zengindir.

İngiltere'nin birçok yerinde Menhirlere rastlanmıştır. Ayrıca dairesel dizili Menhirler de çokça görülmektedir. Bunlardan en önemlileri Stonehenge ve Avesbury'dir.

Stonehenge kuşkusuz megalit yapılar içinde en çok tanınmıştır.

Stonehenge

Stonehenge, diğer bilinen megalitik yapılardan oldukça farklıdır. Dairesel diziminin yanında farklı tarihlere tarihlenen birçok yapıdan da oluşmuştur. Son arkeolojik buluntularla, bu farklı tarihli yapıları aşağıdaki gibi tanımlayabiliriz: